DOCUMENTE ISTORICE REFERITOARE LA BISERICA „SFÂNTUL DUMITRU" DIN SUCEAVA, COLECȚIONATE DE ACADEMICIANUL SIMION FLOREA MARIAN

AURA BRĂDĂȚAN, ION MAREȘ*

Historische Dokumente betreffend die Kirche des Hl. Demetrius zu Suceava, gesammelt von Simion Florea Marian, Mitglied der Rumänischen Akademie

(*Zusammenfassung*)*

Die Entwicklung der Stadt Suceava erfolgte in mehreren Etappen. Die Stadt ist hauptsächlich geprägt von mittelalterlichen Denkmäler und Einrichtungen aus der österreichischen Verwaltungszeit oder aus der kommunistischen Regierungsperiode. Zur Zeit des Fürstentums Moldau wurden zahlreiche Kirchen errichtet und verschiedenen Heiligen (Georg, Demetrius, Nikolaus, Simeon, Paraskewa, Johannes der Täufer) oder Hochfesten des Kirchenjahres (Fest der Auferstehung des Herrn) gewidmet. Einen Höhepunkt der Entwicklung erreichte Suceava unter der Herrschaft der Fürsten Stefan der Große, Bogdan III., und Petru Rares. Nachdem der Fürstensitz nach Jassy versetzt wurde, drohte Suceava zu verfallen. Zum Zeitpunkt der Integration in das Habsburger Reich (1775) befand sich Suceava in einem erbärmlichen Zustand, mit verwüsteten Kirchen, verlassenen Häusern und wenigen Einwohnern. Während der österreichischen Herrschaft wurde die Ortschaft umgestaltet. Es wurden Militäreinrichtungen, Verwaltungsgebäuden und Schulen nach deutschen Architekturprinzipien errichtet. Die Stadt wurde mit Strom und Trinkwasser versorgt. Anfangs zeigten die Österreicher wenig Interesse für die vorhandenen Profan- und Sakralbauten. Manche Kirchen wurden abgerissen.

Zurzeit gibt es in Suceava noch sieben alte Kirchen. Simion Florea Marian sammelte während der österreichischen Verwaltungsperiode mehrere bedeutende historische Dokumente, die jetzt in einem Archiv aus Suceava (Fondul memorial-documentar „Simion Florea Marian") aufbewahrt werden. Einige dieser Dokumente beziehen sich auf die Kirche des Hl. Demetrius zu Suceava. Diese Kirche, die sich im XVIII. Jahrhundert in einem sehr schlechten Zustand befand, wurde zwischen 1534–1535, während der ersten Regierungszeit von Petru Rareș, an der Stelle einer älteren Kirche gebaut. Im vorliegenden Beitrag präsentieren die Autoren sechs Dokumente (aus dem obengenannten Archiv) betreffend die Kirche des Hl. Demetrius. Diese Dokumente sind wichtig für die historische Erforschung der Stadt Suceava.

* Traducere: Carol-Alexandru Mohr.

Analele Bucovinei, **XXV**, *2* (51), p. 561–571, Rădăuți – București, 2018

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Suceava, Kirche des Heiligen Demetrius, Petru Rareş, Dokumente, Simion Florea Marian.

Istoria oraşului medieval Suceava poate fi aproximată începând cu secolul al XIII-lea, când, în partea de sud-est, în zona numită Şipot, a existat o aşezare de dimensiuni reduse, fortificată cu şanţ, val de apărare şi palisadă, condusă de un puternic al locului (*majore terrae*)[1].

Suceava este menţionată în *Lista oraşelor ruseşti îndepărtate şi apropiate*[2] (redactată în perioada 1387–1392), iar atestarea târgului datează din 18 august 1388, aşa cum reiese din actul emis de catolicosul Theodoros II, prin care armenii, inclusiv cei din *Ciciov* (Suceava), intrau sub jurisdicţia scaunului episcopal din Liov (Lemberg)[3].

Suceava a ajuns capitala ţării în timpul lui Petru I (1375–1391), aici aflându-se atât reşedinţa domnului (Curtea Domnească), cât şi cea a mitropolitului Iosif I. Faptul că Suceava îndeplinea funcţii administrative, politice (sfat domnesc, scaun de judecată), economice şi religioase (mitropolia) a contribuit la extinderea sa teritorială şi la creşterea demografică, în timpul domnului Petru I fiind construite Cetatea de Scaun, Cetatea de Apus (Şcheia), Curtea Domnească, Biserica „Sfântul Gheorghe" (Mirăuţi).

În dezvoltarea sa, oraşul Suceava a parcurs câteva perioade edilitare caracteristice: muşatină (în timpul lui Petru I, când s-au ridicat construcţii precum: Curtea Domnească, Cetatea de Scaun, Cetatea Şcheia, Biserica „Sfântul Gheorghe"/Mirăuţi, primele biserici „Sfântul Dumitru", „Sfântul Nicolae", „Învierea Domnului", „Sfântul Simion", clădiri, pivniţe etc.); ştefaniană (perioada domniei lui Ştefan cel Mare, când a avut loc refacerea Cetăţii de Scaun, a Curţii Domneşti, ridicarea Bisericii „Cuvioasa Paraschiva"); vasiliană (domnia lui Vasile Lupu, când a avut loc refacerea Curţii Domneşti, a Cetăţii de Scaun, ridicarea Bisericii „Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul" pe fundaţiile uneia mai vechi); austriacă (individualizată prin arhitectura germană a construcţiilor de după 1775); comunistă (caracterizată prin demolarea vechiului oraş şi ridicarea cartierelor de blocuri)[4].

[1] Mircea D. Matei, *Contribuţii arheologice la istoria oraşului Suceava*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1963, fig. 1, p. 25; Emil Ioan Emandi, *Habitatul urban şi cultura spaţiului. Studiu de geografie istorică. Suceava în secolele XIV–XX*, Iaşi, Editura „Glasul Bucovinei", 1996, p. 38–43; Ion Mareş, *Biserica „Sfântul Gheorghe" (Mirăuţi) din Suceava – prima catedrală mitropolitană a Moldovei*, Suceava, Editura Universităţii, 2009.

[2] Apud Mircea D. Matei, *op. cit.*, p. 22–24.

[3] G. Petrowicz, *I primi due Arcivescovi armeni di Leopoli*, în „Orientalia Christiana Periodica", anul XXXIII, Roma, 1967, p. 115.

[4] Dezvoltarea maximă a Sucevei s-a petrecut în timpul domnilor Ştefan cel Mare, Bogdan al III-lea, Ştefăniţă şi Petru Rareş. A urmat decăderea oraşului, după ce capitala a fost mutată la Iaşi, în timpul lui Alexandru Lăpuşneanu. La venirea austriecilor, în anul 1775, imaginea oraşului Suceava era jalnică, existau biserici pustii, fără acoperişuri, case părăsite, ruine, locuitori puţini. În timpul stăpânirii austriece, oraşul a căpătat o formă nouă, modernă, au fost ridicate construcţii pentru armată, administraţie, au fost construite şcoli, casele au fost ridicate potrivit arhitecturii germane, s-a introdus curentul electric, canalizarea, apa potabilă. Însă, la început austriecii nu s-au îngrijit de monumentele istorice, laice şi de cult, iar unele biserici au fost demolate.

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

În prezent, în Suceava au rămas şapte biserici vechi, altele dispărând de-a lungul timpului[5].

Biserica „Sfântul Dumitru” (Biserica Domnească) a fost ridicată de Petru Rareş în prima sa domnie, în anii 1534–1535, pe locul altor lăcaşe de cult, mai vechi[6]. Seamănă cu Biserica „Sfântul Gheorghe” din Hârlău, la care se adaugă un pridvor identic celui de la Biserica Probota[7]. Pisania Bisericii „Sfântul Dumitru”, aflată în partea dreaptă, sus, a uşii de intrare, are o frumoasă stemă a Moldovei, sub care, îngrijit dăltuit în piatră, se află următorul conţinut:

„Cu vrerea Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh, a vrut binecredinciosul şi de Hristos iubitorul Io Petru Voievod, din mila lui Dumnezeu, Domn al Ţării Moldovei, fiul bătrânului Ştefan Voevod, să zidească biserica în mijlocul cetăţii Suceava, unde este hramul Sfântului slăvitului marelui mucenic şi

[5] Biserica „Sfântul Gheorghe” (Mirăuţi), Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Iţcanii Vechi, Biserica „Sfântul Gheorghe” (Mitropolia Nouă sau „Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava”), Biserica „Sfântul Dumitru” (Domnească), Biserica „Învierea Domnului”, Biserica „Sfântul Nicolae” (Prăjescu), Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” (Coconilor). Alături de acestea, sunt vechile biserici armene din Suceava: Mănăstirea Zamca (Biserica „Sfântul Auxentie”, fostă mănăstire de călugări, fostă reşedinţă a episcopului armean, ridicată, potrivit tradiţiei, de către Agopşa, înainte de 1551); Biserica „Sfântul Simion” (Turnu Roşu, după o inscripţie mai nou desluşită, ar fi fost zidită în 1513 de către armeanul Donig, dar este mai veche, de la începutul secolului al XV-lea); Biserica „Sfânta Cruce” (ridicată de Cristea Hanco, în armeană Hacih Hancoian, în 1521, şi capela „Sfântul Ioan”), iar în afara oraşului, Mănăstirea Haci-Gadar (sau Hagiu-gadar = împlinirea tuturor dorinţelor, ctitorită în 1512 de către Dragan Donovac). Alte două biserici armene din Suceava („Sfânta Treime” şi una cu hramul necunoscut) nu mai există. Dintre bisericile ortodoxe dispărute din Suceava, amintim: „Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel”; „Înălţarea Domnului” (Ispasul); „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” (Buna Vestire sau Vovidenia/Ovidenia); „Sfântul Theodor”; „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril” (La Arhangheli); Biserica cea dinaintea târgului (rusească) „Sfântul Atanasie”; două biserici în Tătăraşi, „Sfânta Vineri” („Sfânta Paraschiva”) şi „Izvorul Maicii Domnului”; „Adormirea Maicii Domnului” (numită incorect Barnovschi, corect fiind Barbovschi); Biserica Fetelor. Dispărute sunt şi două biserici catolice, una calvină şi un templu evreiesc (Ion Mareş, *Biserici dispărute din Suceava*, volum în manuscris, pregătit pentru tipar).

[6] Datele arheologice confirmă faptul că actuala Biserică „Sfântul Dumitru”, construită în perioada 1534–1535, suprapune parţial o biserică ortodoxă din secolul al XV-lea (vezi: Mircea D. Matei, Alexandru Rădulescu, Alexandru Artimon, *Bisericile de piatră de la Sf. Dumitru din Suceava*, în „Studii şi Cercetări de Istorie Veche”, anul XX, nr. 4, 1969, p. 548–549). În cronica lui Grigore Ureche, interpolatorul Misail Călugărul adăuga că, după lupta din 1475, în care domnul Ştefan cel Mare i-a înfrânt pe cazaci la Răut şi Grumăzeşti, a ridicat Biserica „Sfântul Nicolae” din Iaşi şi că: „(…) s-au întors la scaunul său, la Suceavă, (...) în lauda lui Dumnedzău au început a zidi o înfrumusieţată mănăstire, sfeti Dimitrie, ce iaste înaintea curţii domneşti” (Grigore Ureche, *Letopiseţul Ţării Moldovei*, ediţie îngrijită, studiu introductiv, indice şi glosar de P. P. Panaitescu, Bucureşti, Editura de Stat pentru literatură şi artă, 1955, p. 94). Unii istorici sunt de părere că: „biserica pe care o pomeneşte letopiseţul are toate şansele să fie Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava, refăcută ulterior de Petru Rareş” (Vasile Demciuc, Justinian-Remus Cojocar, *Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava*, Suceava, Editura Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor, 2009, p. 25). Ipoteza nu este susţinută de niciun document arheologic sau istoric. Petru Rareş, fiu şi urmaş al domnului Ştefan cel Mare, ar fi notat în pisanie, aşa cum prevedeau uzanţele timpului, că a ridicat noua biserică peste cea clădită de tatăl său, ori că a reparat biserica veche.

[7] G. Balş, *Bisericile şi mănăstirile moldoveneşti din veacul al XVI-lea*, în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, anul XXI, Bucureşti, 1928, p. 46.

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

purtător de biruință Dimitrie Izvorâtorul de Mir. Şi a început a zidi în anul 7042 (1534), august 10, şi s-a isprăvit în anul 7043 (1535), august 30 şi s-a sfințit prin mâna preasfințitului Mitropolit Teofan”[8].

Între Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” (construită de Vasile Lupu în 1643, cunoscută şi cu denumirea de Biserica Domnițelor sau de Biserica Coconilor)[9] şi Biserica „Sfântul Dumitru”, se află ruinele Curții Domneşti, distanța dintre cele două lăcaşe de cult ortodoxe fiind, în linie dreaptă, de circa 200 m. În jurul acestor biserici erau cimitire, iar în preajma actualei Piețe Mari din Suceava a fost târgul de vite, care era situat în „mahalaoa târgului”, după cum era denumit locul la 12 august 1461, într-un hrisov de la Ştefan cel Mare[10].

Mai multe informații despre bisericile din Suceava, inclusiv despre „Sfântul Dumitru”, aflăm dintr-un document de la Grigore Callimachi, din 2 iulie 1761, când, fiind locul din oraş „multă sumă de ani pustiiu şi făr<ă> de lăcuință omeniască numai jăreştile (…) au început a să aduna câte un om, doi; şi, cine unde i s-au părut, au început a-ş<i> face casă de lăcuință, carii au (…) mers spre sporire şi adăugire”[11], acum fiind ridicate „dugheni de târgu pentru alişverişul, nu la locul ce-au fost târgul, cându au fost Suceava în starea ei, ce mai în sus, deasupra, cam la mijlocul oraşului, după cum au fost atunce: adică de la Curțile Domneşti în sus, alături cu biserica domniască, Sfete Dumitrea, şi mai sus, asupra bisăricii armeneşti”[12] <Sfânta Cruce>. În document sunt menționate mai multe locuri, case, beciuri, ulițe, aflate în zona unde se desfăşura târgul negustorilor: „în capul târgului din sus (…) din gios de crăcima dum<i> sal<e> vor<icului>Balşu, denaintea unii pivniț<i> răsipită, ce se numeşte a Țicăi. Şi de acolo în gios, pe ulița târgului... până în dughiana lui Aron jid<ovul> (…) tot ulița în gios, asupra Curților Domneşti, din dugheana lui Solomon starostile de jidovi şi din poarta mânăstirii S<fe>ti Dumitrie (…) până în capul târgului din gios, denaintea pivniței Mitropolii… Iar pe ulița Ponii, ce se coboară asupra fântânii domneşti, adică din dugheana lui Aron jid<ovul> (…) în casa lui Ghiorghiț<ă> Chițăscul şi în pivnița lui Barbălată, pe amândouă părțile acei uliți (…) Iar pentru târgul vitilor au socotit să fie tot la locul ce-au aşăzat şi mai înainte, adică din *Bisărica Fetilor*, asupra malului Sucevii, pe dinaint<ea> casălor lui Pielialbă armanul, până în malu şi în gios până în uliță, în zăplazîi bisăricii lui Sfeti Dumitre”[13].

[8] Eugen A. Kozak, *Die Inschriften aus der Bukowina. Epigraphische Beiträge zur Quellenkunde der Landes- und Kirchengeschichte*, *I. Teil: Steininschriften*, Wien, Druck von Adolf Holzhausen, 1903, p. 138.

[9] Ion Mareş, *Biserica „Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul” din Suceava*, Suceava, Editura Karl A. Romstorfer, 2014.

[10] Sunt amintite două biserici (dispărute între timp); în document scrie că: „au arsu şi biserica cea dinaintea târgului Sucevii, ce s-au aprins de tunet, mai la vale de Sf<ântul> Atanasie” (*DRH*, *A. Moldova*, vol. II (1449–1486), doc. 100, p. 143).

[11] *Suceava*, *file de istorie. Documente privitoare la istoria oraşului. 1388–1918*, vol. I, ediție de documente întocmită de Vasile Gh. Miron, Mihai-Ştefan Ceauşu, Ioan Caproşu, Gavril Irimescu, Bucureşti, 1989, doc. 259, p. 408.

[12] *Ibidem*.

[13] *Ibidem*.

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

Spațiul unde se tăiau vitele în Suceava era stabilit „lângă pivnița lui Solomon starostile, pe drumul ce mergi la vali asupra Mitropolii Vechi <Mirăuți> în Ulița Datornicilor”[14]. Perimetrul includea centrul de atunci al orașului Suceava, de la Biserica armenească „Sfânta Cruce”, până în Ulița Datornicilor, aproape de Biserica „Sfântul Gheorghe” (Mirăuți), pe lângă Curtea Domnească şi Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul”, Ulița Poni şi Ulița Târgului.

Pentru reglementarea amplasării târgului de vite din Suceava[15], într-o perioadă cuprinsă între anii 1753 şi 1764, au fost emise mai multe documente semnate de domnii Moldovei de la Iași. După ocuparea nordului Moldovei (Bucovina) de către Austria, documentele au fost emise de către noile oficialități fie din Suceava, fie din Cernăuți.

Academicianul Simion Florea Marian, fiind interesat de cunoașterea istoriei orașului Suceava, a adunat mai multe documente istorice, acestea aflându-se în colecțiile Fondului memorial-documentar „Simion Florea Marian” din Suceava[16]. Documentele[17] fac referire la Biserica „Sfântul Dumitru”, care, în secolul al XVIII-lea,

[14] *Ibidem*, p. 409–410.

[15] Mutat ilegal de către negustorii de vite, mai sus de vechiul loc (de la Biserica „Sfântul Dumitru” până la Mirăuți) spre Biserica armenească „Sfânta Cruce”.

[16] Aura-Doina Brădățan, *Fondul memorial-documentar „Simion Florea Marian” din Suceava. Istoric. Contribuția la cultura română*, Suceava, Editura Karl A. Romstorfer, 2013, p. 101–138, 615–670; Aura-Doina Brădățan, Ion Mareș, *Un manuscris inedit al academicianului Simion Florea Marian despre câteva vechi monumente din Suceava*, în „Analele Bucovinei”, Rădăuți – Bucureşti, Editura Academiei Române, anul XXIV, nr. 2 (49), [iulie – decembrie] 2017, p. 617–626.

[17] **1753, iunie 12, Suceava**, document de la Constantin Mihail Cehan Racoviță voievod, despre starea rea a Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava, rămasă fără acoperiș, şi despre amplasarea târgului vitelor şi îndatoririle negustorilor față de biserică; copie în limba română cu litere chirilice după documentul original aflat în posesia lui S. Fl. Marian, de Josef Fleischer, 11 dec. 1899, 2 file (doc. 118); **1756, octombrie 12**, document de la Constantin Mihail Cehan Racoviță voievod, despre starea Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava, amplasarea târgului de vite şi îndatoririle negustorilor față de biserică; copie tradusă şi scrisă de Teodor Bălan în 1964, în limba română, 2 file (doc. 8); **1757, iunie 19,** document de la Scarlat Ghica voievod, referitor la starea Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava şi la amplasarea târgului vitelor; copie tradusă şi scrisă de Teodor Bălan în 1964, o filă (doc. 5); **1757, iulie 19**, document de la Scarlat Ghica voievod, care întăreşte ispisocul lui Constantin Mihai Racoviță, referitor la starea Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava, despre îndatoririle negustorilor față de biserică şi amplasarea târgului de vite; copie[17] tradusă şi scrisă de Teodor Bălan în 1964, în limba română, 2 file (doc. 7); **1757, iulie 19**, document de la Scarlat Ghica voievod, referitor la Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava; copie în limba română, cu litere chirilice, scrisă de prof. Josef Fleischer, cerneală neagră, o filă (doc. 76); **1759, ianuarie 15**, Document de la Ioan Theodor Calimah[17] voievod, care îi porunceşte biv vel paharnicului Răducan, ispravnicul ținutului Sucevei, să aibă grijă ca târgul boilor din Suceava să se țină mai jos de Biserica „Sf. Dumitru”, iar evreii care au dughene acolo să dea câte 2 lei pe an; copie[17] tradusă şi scrisă de T. Bălan în 1964, o filă (doc. 17); **1761, iunie 20**, document de la Grigore Calimah voievod, despre starea jalnică a Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava şi îndatoririle negustorilor creştini față de biserică şi pentru refacerea ei; copie tradusă şi scrisă de Teodor Bălan în 1964, în limba română, 2 file (doc. 9); **1763, octombrie 12**, document de la Grigore Ioan Calimah voievod, prin care hotărăşte ca epitropii Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava să încaseze chiria pentru terenul bisericii pe care se află dugheana lui Constantin Băcal şi a altor negustori; copie tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan în 1964, în limba română, o filă (doc. 10); **1764, august 13**, Document de la Grigore Ghica[17] voievod, care porunceşte ispravnicilor ținutului Sucevei, Dinu Cantacuzino şi Manolachi, să interzică târgoveților din Suceava să taie

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

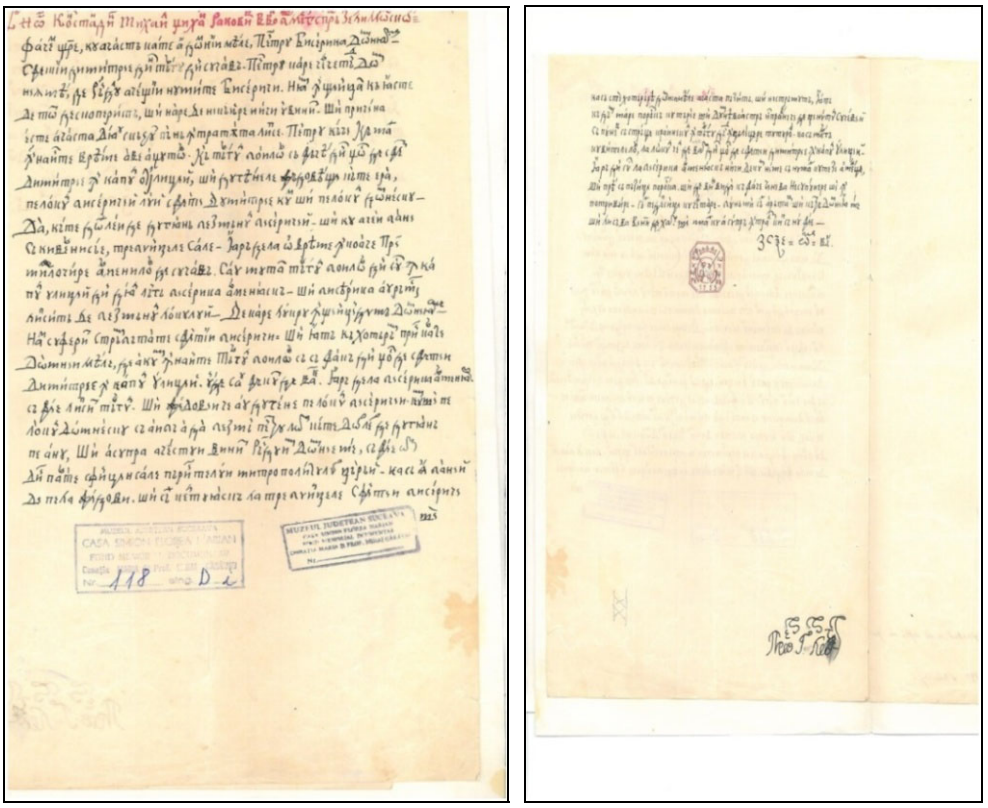
se afla într-o stare rea de conservare, fără acoperiş, cu pereţii deterioraţi, fără venituri, cu terenuri încălcate abuziv, cu dughene amplasate ilegal pe cimitir. În aceste acte se află informaţii interesante referitoare la structura etnică şi la starea socială a

vite, să facă bucate, gunoaie şi foc lângă Biserica „Sf. Dumitru" din Suceava; copie[17] tradusă şi scrisă de Teodor Bălan în 1964, în limba română, 2 file (doc. 11); **1764**, scrisoarea lui Constantin Gândul, epitropul Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava, care a procedat corect cerând negustorilor chiria pentru folosirea târgului vitelor, aflat mai jos de biserică; copie tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan, în 1964, în limba română, 3 file (3); **1764**, scrisoare către domnul ţării, prin care epitropii Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava îl înştiinţează despre restaurarea acestei biserici, de mitropolitul Iacob şi de 12 negustori din Suceava; cer ca o bucată de teren de lângă curţile domneşti să fie sub stăpânirea bisericii; copie tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan[17], în limba română, 2 file (doc. 19); **1774, iunie**, suret în care sunt mărturii referitoare la un conflict între Tănasă Băcalul din Suceava şi Costea Coiugi Başa din Iaşi, pentru nişte dughene din Suceava, aflate pe locul Bisericii „Sfântul Dumitru"; copie tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan, în limba română, 2 file (doc. 21); **1774, iunie 17**, act referitor la un contract între Ivanciu Popovici, epitrop al Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava, şi Dumitru Brandaburg, prin care acesta plăteşte anual bisericii un impozit de 20 de florini; traducerea este autentificată la 22 septembrie 1786, în Suceava; copie[17] originală, limba germană, cu semnăturile martorilor (doc. 16); **1774, iunie 17**, scrisoare de la Ivanciu Popovici, epitrop al Bisericii „Sfântul Dumitru", care îi închiriază lui Dumitraşcu Brandabur un loc amplasat lângă biserică, pe care să-şi facă o dugheană; copie tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan în 1964, în limba română, o filă (doc. 15); **1774, iunie 20**, scrisoare de vânzare a şase dughene, proprietate a lui Tănasă Băcalul, aflate pe locul Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava; original, o coală mare filigranată, scris în limba română cu caractere chirilice, şi copia în limba română, transcrisă de prof. Teodor Bălan, o filă (doc. 32); **1774 iunie 22**, document de la boierii Divanului Domnesc, prin care poruncesc ispravnicilor ţinutului Sucevei să interzică vânzarea locului ce aparţine Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava; copie tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan, în limba română, 2 file (doc. 20); **1775, februarie 13**, scrisoarea unor târgoveţi din Suceava, care mărturisesc pentru casa evreului Aron, aflată pe locul cimitirului Bisericii „Sfântul Dumitru", mutată şi înlocuită cu casa negustorului Constantin Pantazi; copie, tradusă şi scrisă de T. Bălan în 1964, l. română, 2 file (doc. 13); **1776, februarie 19, Suceava**, scrisoare în care sunt consemnate date despre o judecată între Aron, starostele evreilor, şi negustorul Constantin Pantază, din Suceava, pentru o dugheană de pe locul Bisericii „Sfântul Dumitru"; copie, tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan, în limba română, 2 file (doc. 28); **1777, iunie 13**, document referitor la controlul efectuat gestiunii lui Ivanciu Popovici din Botoşani, care a fost timp de 11 ani şi jumătate epitrop al Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava; copie, tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan în 1964, în limba română, 2 file (doc. 14); **1777, octombrie 12**, Document de la Mihail Cehan Racoviţă voievod, referitor la starea în care se afla Biserica „Sfântul Dumitru" din Suceava şi despre amplasarea târgului vitelor; copie, tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan, în limba română, o filă (doc. 6); **1784, iunie 21, Cernăuţi**, scrisoarea episcopului Bucovinei Dosoftei, care îi numeşte epitropi la Biserica „Sfântul Dumitru" din Suceava pe Dimitrie Popovici şi pe Blanariul; copie, tradusă şi scrisă de Teodor Bălan în 1964, o filă (doc. 18); **1787, septembrie 6, Suceava**, act de hotărnicie a Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava, emis după actul din 21 iulie 1785 de Comisia de delimitare a proprietăţilor din Bucovina, incluzând terenurile cu numerele cadastrale (329–341) şi vecinii bisericii; original, în limba germană (gotică), sigiliul imperial aplicat în ceară, semnat de maiorul Pitzelli, şeful comisiei de delimitare, şi de vecini şi martori: Ariton Pruncul, Nedelco Blanar, Georgi Tupilat, Apostolache Protopop, Ivanovici, Dumitru Popovici ş.a., 2 file mari (doc. 112); **1791, martie 3/14, Suceava**, adresa Comisariatului ţinutului Sucevei către epitropii Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava, privind repararea turnului şi clopotniţei bisericii; copie după original, tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan[17], în limba română, o filă (doc. 24), **1792, octombrie 31**, dovadă pentru 18 florini şi 20 de cruceri adunaţi în favoarea Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava; copie după original de prof. Emanoil Iliuţ şi prof. Mihai Cărăuşu, în limba română, 1964, o filă (doc. 22); **1794, februarie 6**, Suceava, adresă de la Comisariatul ţinutal din Suceava către epitropii Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava, referitoare la o sumă de bani care urmează a se cheltui pentru repararea bisericii; copie, tradusă şi scrisă de prof. Teodor Bălan, în limba română, o filă (doc. 25).

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

unor locuitori din Suceava, la activitatea lor, la amplasarea unor locuințe, dughene, pivnițe, cimitire, biserici (unele dispărute), epitropi, ispravnici, mitropoliți etc.

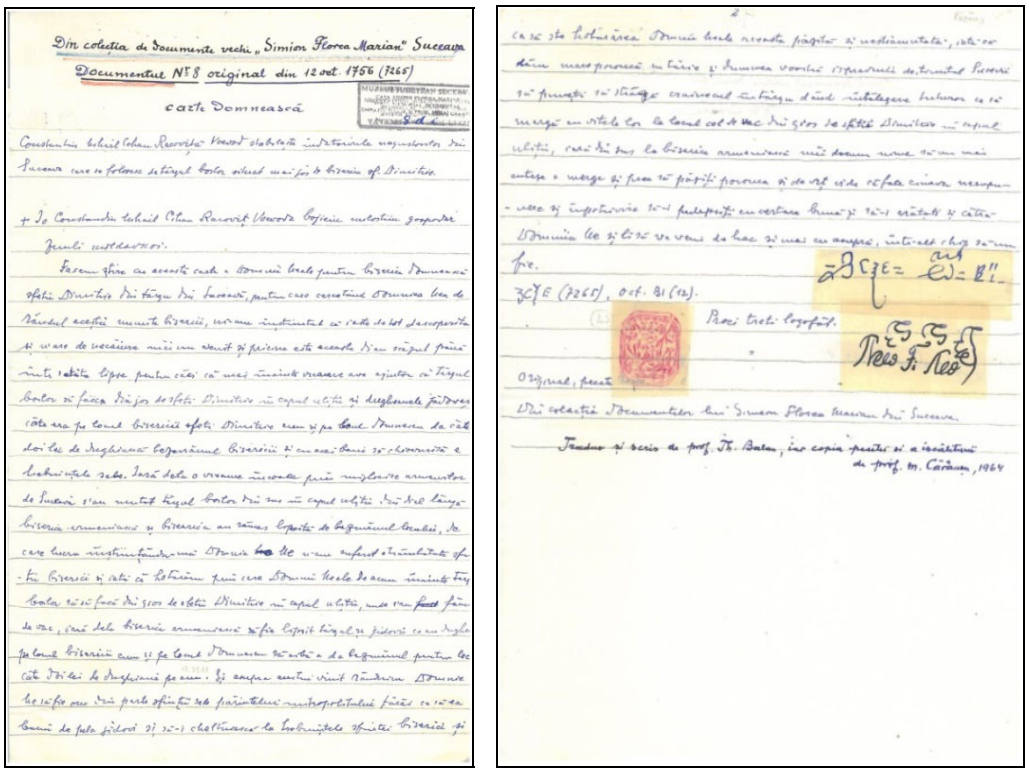
Fiind importante pentru cunoașterea istoriei orașului Suceava, prezentăm în continuare câteva documente referitoare la Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava[18].

1. **1753 iunie 12, Suceava.** Document de la Constantin Mihail Cehan Racoviță voievod, despre starea rea a Bisericii „Sf. Dumitru” din Suceava, rămasă fără acoperiș, amplasarea târgului vitelor și îndatoririle negustorilor față de biserică; copie în limba română cu litere chirilice după documentul original aflat în posesia lui S. Fl. Marian, de Josef Fleischer, 11 dec. 1899, 2 file (colecția „Documente Istorice – Simion Florea Marian”, nr. 118).

[18] O parte dintre documentele referitoare la Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava au fost date de familia academicianului Simion Florea Marian, Academiei Române. Istoricul Teodor Bălan le-a transliterat în 1964, copiile regăsindu-se la Casa memorială „Simion Florea Marian” (Aura Doina Brădățan, Aura Doina Brădățan, *Fondul memorial-documentar „Simion Florea Marian” din Suceava. Istoric. Contribuția la cultura română*, Suceava, Editura Karl A. Romstorfer, 2013, p. 110–114, 116–118, 129, 131).

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

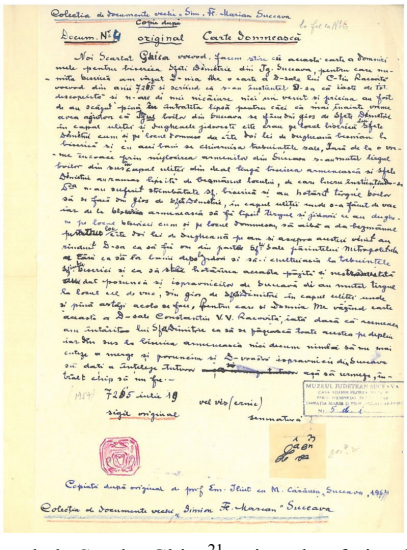

2. **1756 octombrie 12.** Document de la Constantin Mihail Cehan Racoviță[19] voievod, despre starea Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava, amplasarea târgului de vite şi îndatoririle negustorilor faţă de biserică; 12 oct. 7265 (1756); copie[20] tradusă şi scrisă de Teodor Bălan în 1964, limba română, 2 file (colecția „Documente Istorice – Simion Florea Marian”, nr. 8).

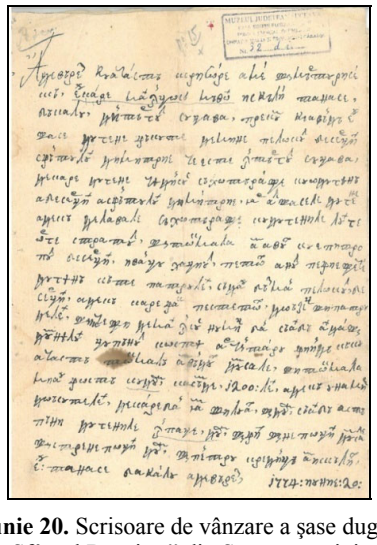
[19] Constantin Racoviță (1749–1753, 1756–1757), în vol. *Istoria lumii în date*, coord. Andrei Oțetea, Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1972, p. 569.

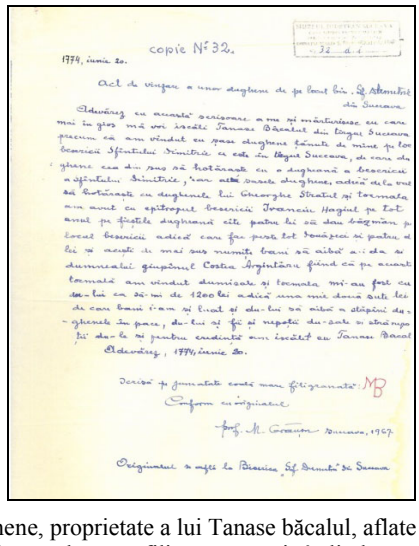
[20] Originalul se află la Serviciul Arhive Naționale Istorice Centrale Bucureşti, colecția „Documente Istorice – Simion Florea Marian”, nr. 10; J. Fleischer, *Zur Geschichte der Stadt Suciava*, în „Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums”, Achter Jahrgang, Verlag des Bukowiner Landes-Museums, Buchdruckerei Hermann Czopp, Czernowitz, 1900, p. 43–44 (traducere în germană, după originalul aflat în posesia lui Marian); Teodor Bălan, *Documente bucovinene*, vol. V, p. 149–150, nr. 79 (traducere după J. Fleischer); *Suceava*, *file de istorie*, *documente privitoare la istoria oraşului. 1388–1918*, vol. I, ediție de documente întocmită de: Vasile Gh. Miron, Mihai-Ştefan Ceauşu, Ioan Caproşu, Gavril Irimescu, Bucureşti, 1989, p. 398–399, doc. 250; Teodor Bălan, *Documente bucovinene*, vol. VIII, 1741–1799, Iaşi, 2006, p. 32–33, doc. nr. 34.

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

3. **1757 iunie 19.** Document de la Scarlat Ghica[21] voievod, referitor la starea Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava şi la amplasarea târgului vitelor; 19 iun. 7265 (1757); copie tradusă şi scrisă de Teodor Bălan, în 1964, o filă (colecţia „Documente Istorice – Simion Florea Marian”, nr. 5).

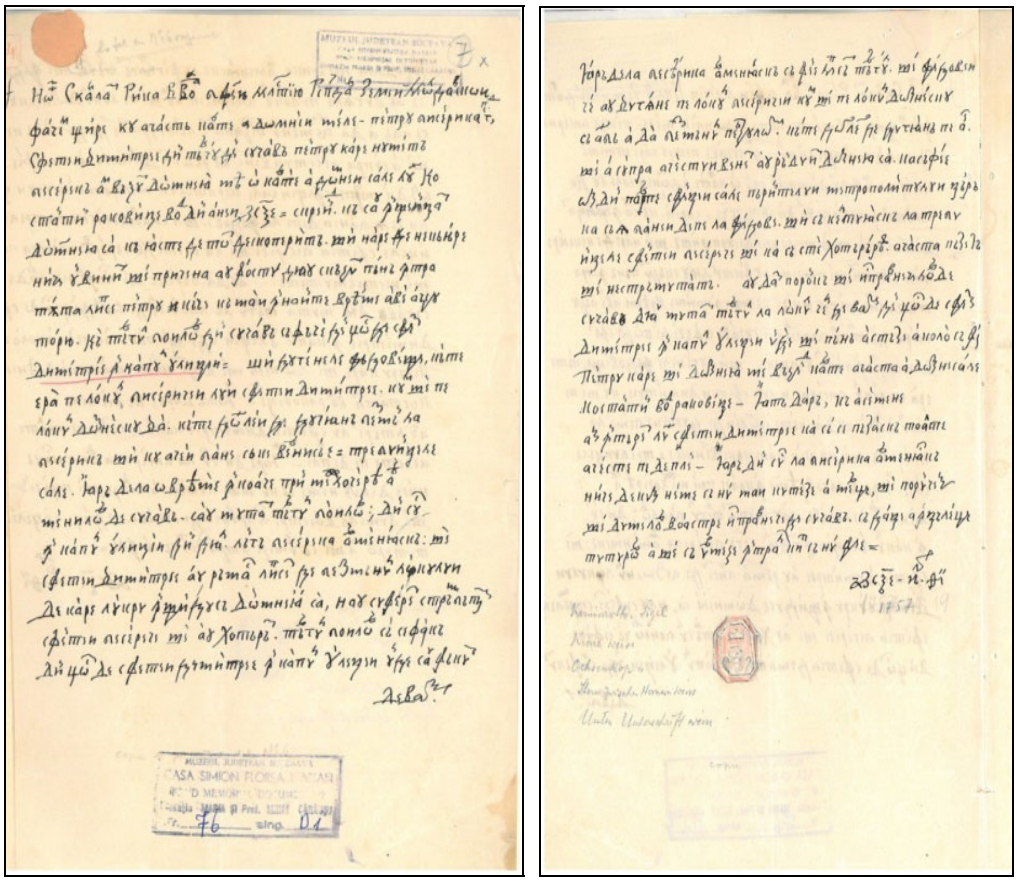

4. **1774 iunie 20.** Scrisoare de vânzare a şase dughene, proprietate a lui Tanase băcalul, aflate pe locul Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava; original, o coală mare filigranată, scris în limba română cu caractere chirilice, şi copia[22] în limba română, transcrisă de prof. Teodor Bălan, o filă (colecţia „Documente Istorice – Simion Florea Marian”, nr. 32).

[21] Scarlat Ghica (1757–1758), în *Istoria lumii în date*, p. 569.

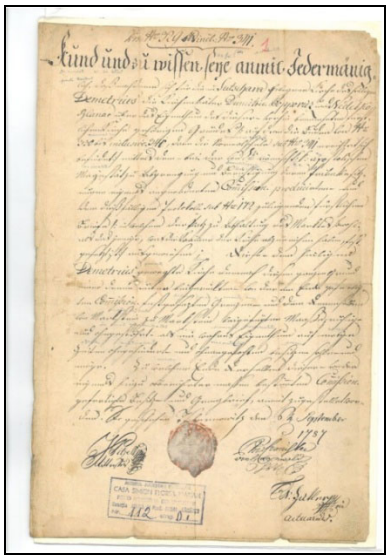
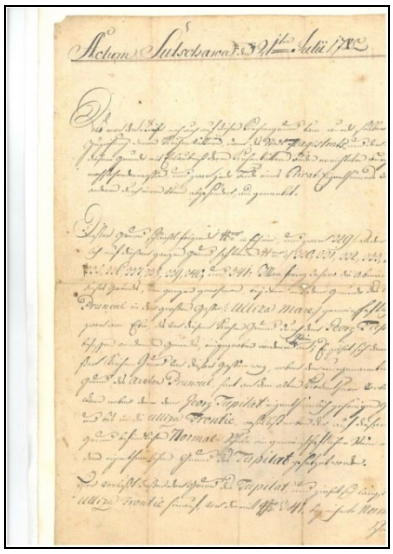
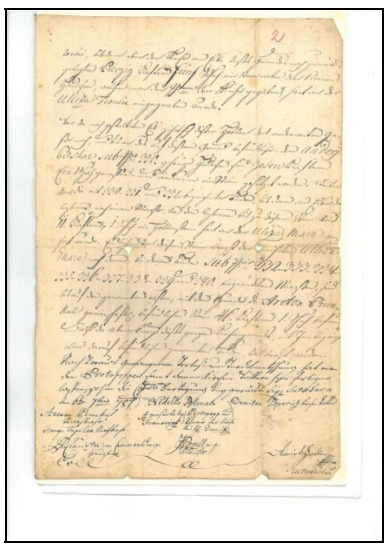
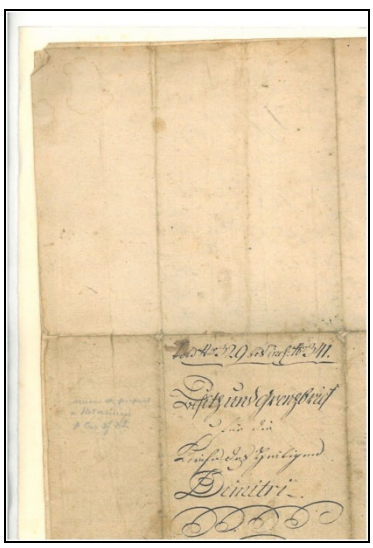
[22] Originalul se află la Serviciul Arhive Naţionale Istorice Centrale (SANIC), Bucureşti, colecţia *Documente Istorice – Simion Florea Marian*, nr. 21; *Suceava*, *file de istorie*, vol. I, 1989, p. 443, doc. 285; Teodor Bălan, *Documente bucovinene*, vol. VIII, *(1741–1799),* ediţie îngrijită de prof. univ. dr. Ioan Caproşu, indice de Arcadie Bodale, Iaşi, Editura Taida, 2006, p. 79, doc. nr. 79.

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

5. **1757 iulie 19.** Document de la Scarlat Ghica voievod, referitor la Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava; copie în limba română, cu litere chirilice, scrisă de prof. Josef Fleischer, cerneală neagră, o filă (colecția „Documente Istorice – Simion Florea Marian”, nr. 76).

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)

6. **1787, septembrie 6.** Act de hotărnicie a Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava, emis după actul din 21 iulie 1785, de Comisia de delimitare a proprietăților din Bucovina, incluzând terenurile cu numerele cadastrale (329–341) și vecinii bisericii (Document original, 2 file mari, scris în limba germană cu litere gotice, sigiliul imperial aplicat în ceară, semnătura maiorului Pitzelli, șeful comisiei de delimitare, a vecinilor și a martorilor: Ariton Pruncul, Nedelco Blanar, Georgi Tupilat, Apostolache Protopop, Ivanovici, Dumitru Popovici ș.a.) (Fondul documentar „Simion Florea Marian”, Colecția de documente, nr. inv. 112).

BDD-A32746 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:06 UTC)